

Regional utveckling: Kortanalys

Beroendet av enskilda företag i Värmland under pandemiåret 2020

Ansvarig verksamhet	Regional utveckling
Kontakt	Samuel Gök
Datum	2022-10-11
Diarienummer	RUN/220228
Region Värmland Regionens hus 651 82 Karlstad	

Inledning

Kortanalyser är aktuell statistik inom områden som på olika sätt påverkar arbetet på avdelningen för Regional utveckling och sammanställs av funktionen Analys och uppföljning.

Beroendet av enskilda företag

Denna kortanalys handlar specifikt om sårbarhetsindikatorn *beroendet av enskilda företag*. Ju färre företag som krävs för att nå halva lönesumman¹ inom det privata näringslivet desto större beroende och högre sårbarhet, och vice versa. För att minimera riskerna av att drabbas av massarbetslöshet som vid nedläggning av enskilda stora företag är det bra att ha en hög spridning av sysselsatta i många företag. För en kommun som redan lider av hög arbetslöshet, låg sysselsättning och dessutom låg utbildningsnivå är det sårbart att ha en stor andel förvärvsarbetare verksamma inom enskilda företag.

Juni 2022 släppte Regional utveckling rapporten ”Sårbarhetsanalys av det värmländska näringslivet”² som påvisade att Värmland, på länsnivå, minskat sitt beroende av enskilda företag under tidsperioden 2015 – 2019 som tabell 1 nedan visar. Rapporten visade att beroendet även ur ett lokalarbetsmarknadsperspektiv hade ett minskat beroende under samma tidsperiod (se tabell 2 nedan).

Tabell 1 – summan av antalet företag i respektive kommun som utgör 50 procent av lönesumman inom det privata näringslivet, 2015 - 2019

Kommun	LA ³	2015	2016	2017	2018	2019 ⁴	Förändring i antal
Kil	Karlstad	27	25	27	25	24	-3
Eda	Arvika-Eda	16	16	16	16	17	+1
Torsby	Torsby	39	39	36	34	33	-6
Storfors	Örebro	7	9	8	10	9	+2
Hammarö	Karlstad	3	4	4	4	4	+1
Munkfors	Karlstad	4	4	4	4	4	0
Forshaga	Karlstad	18	19	17	16	18	0
Grums	Karlstad	1	1	1	1	1	0
Årjäng	Årjäng	30	26	25	25	25	-5
Sunne	Torsby	36	35	34	34	34	-2
Karlstad	Karlstad	180	182	190	193	195	+15
Kristinehamn	Karlstad	29	32	34	38	36	+7
Filipstad	Karlstad	10	11	12	11	11	+1
Hagfors	Hagfors	10	10	8	7	7	-3
Arvika	Arvika-Eda	25	26	27	25	25	0
Säffle	Karlstad	30	29	29	29	30	0
Länet	X	410	416	422	421	423	+13

Källa: SCB, årliga kontrolluppgifter (KU) 2015–2018, och månatliga arbetsgivardeklarationer på individnivå (AGI), 2019

¹ Lönesummorna är beräknade efter första, andra, och tredje förvärsinkomstkälla

² Region Värmland (2022), ”Sårbarhetsanalys av det värmländska näringslivet”

³ Den lokala arbetsmarknadsregionen som kommunen är en del utav.

⁴ Från och med referensår 2019 används en ny datakälla och metod för att klassificera förvärvsarbetande i RAMS. De månatliga arbetsgivardeklarationerna på individnivå (AGI) ersätter de årliga kontrolluppgifterna (KU) och förvärvsarbetande klassificeras numera efter utbetald lön i november.

Tabell 2 – summan av antalet företag i respektive LA område som utgör 50 procent av lönesumman inom det privata näringslivet, 2015 – 2019

LA	2015	2016	2017	2018	2019	Förändring i antal
Arvika-Eda	40	42	42	40	40	0
Hagfors	10	10	8	7	7	-3
Karlstad	299	306	314	315	317	+18
Torsby	74	74	70	68	67	-7
Årjäng	30	26	25	25	25	-5
Örebro	340	353	349	342	344	+4

Källa: SCB, årliga kontrolluppgifter (KU) 2015–2018, och månatliga arbetsgivardeklarationer på individnivå (AGI), 2019

Baserat på samma uträkning med nya data⁵ av år 2020 kan vi se en förändring som resultat av Covid-19 pandemins effekter på näringslivet. Värmlands trend av ett minskat beroende på länsnivå har brutits och vi ser nu i stället ett ökat beroende (se tabell 3 nedan).

Totalt har Värmland ökat sitt beroende med -20 företag, från att det år 2019 räckte med 423 företag tills man passerat halva lönesumman, till 403 företag år 2020. På kommunnivå har sammantaget sju värmländska kommuner ökat sitt beroende, medan fem har haft ett oförändrat läge, och fyra har marginellt minskat sitt beroende. Karlstad kommun står för det överlägset största tappet med -9 företag. Viktigt att betona är att trots ett ökat beroende är Karlstads siffra på 186 företag fortfarande starkt ur ett sårbarhetsperspektiv (12:e högsta av Sveriges samtliga kommuner), och kommunen har således inte ett beroende. En tydlig kontrast till exempelvis Grums där det enbart räcker med ett företag för att redan uppnå 50 procent av lönesumman inom kommunens privata näringsliv.

Tabell 3 – summan av antalet företag i respektive kommun som utgör 50 procent av lönesumman inom det privata näringslivet, 2019 – 2020

Kommun	LA	2019	2020	Förändring i antal
Kil	Karlstad	24	24	0
Eda	Arvika-Eda	17	15	-2
Torsby	Torsby	33	32	-1
Storfors	Örebro	9	11	+2
Hammarö	Karlstad	4	3	-1
Munkfors	Karlstad	4	3	-1
Forshaga	Karlstad	18	18	0
Grums	Karlstad	1	1	0
Årjäng	Årjäng	25	22	-3
Sunne	Torsby	34	34	0
Karlstad	Karlstad	195	186	-9
Kristinehamn	Karlstad	36	34	-2
Filipstad	Karlstad	11	12	+1
Hagfors	Hagfors	7	7	0
Arvika	Arvika-Eda	25	27	+2
Säffle	Karlstad	30	31	+1
Länet	X	423	403	-20

Källa: SCB, månatliga arbetsgivardeklarationer på individnivå (AGI)

Pandemins effekter med ett ökat beroende går även att märka av ur ett LA perspektiv. Även här är det Karlstads LA område som står för det största tappet med -18 företag. Vi kan även se att trenden är den samma i Örebros lokala arbetsmarknadsregion (där Storfors ingår) som sjönk med -20 företag (se tabell 4 nedan).

⁵ Data har hämtats från SCB databaserna STATIV (longitudinellt register för integrationsstudier) och LISA (longitudinell integrationsdatabas för sjukförsäkrings- och arbetsmarknadsstudier).

Tabell 4 - summan av antalet företag i respektive LA område som utgör 50 procent av lönesumman inom det privata näringslivet, 2019 - 2020

LA	2019	2020	Förändring i antal
Arvika-Eda	40	41	+1
Hagfors	7	7	0
Karlstad	317	299	-18
Torsby	67	65	-2
Årjäng	25	22	-3
Örebro	344	324	-20

Källa: SCB, månatliga arbetsgivardeklarationer på individnivå (AGI)

Värt att betona är att det också finns flera fördelar med stora företag. Dessa är ofta pådrivande i branschdiversifieringen och förnyelsen av näringslivet genom uppstarten av nya företag, men också som en motor för ökad lönsamhet för befintliga små företag inom företagstjänster och företagservice.

De 10 viktigaste företagen

Det ökade beroendet märks av tydligt även när vi enbart studerar de 10 viktigaste företagen i länet (se tabell 5 nedan). Företagen har rangordnats efter högst lönesumma.

Tabell 5 – de 10 viktigaste företagen i Värmland, 2020

Kommun	Antal anställda	Andel Lönesumma ¹	Andel anställda ²	Andel lokalt anställda ³	Medelvärde-ålder ⁴	Andel Kvinnor ⁵	Högskole-utbildade ⁶	Bransch ⁷	Ägarskap ⁸
Grums	958	2,0	1,2	50	46	22	35	Tillverkning	Sverige
Karlstad	728	1,6	0,9	63	46	20	60	Tillverkning	Finland
Hammarö	723	1,5	0,9	46	48	21	33	Tillverkning	Finland
Arvika	795	1,3	1,0	88	46	13	16	Tillverkning	Sverige
Hagfors	804	1,3	1,0	88	45	15	21	Tillverkning	Österrike
Karlstad	428	0,7	0,5	82	37	64	69	Finansförmedling	Sverige
Kristinehamn	265	0,6	0,3	54	46	21	68	Tillverkning	Norge
Filipstad	350	0,6	0,4	86	46	40	15	Tillverkning	Italien
Kristinehamn	272	0,5	0,3	81	47	26	29	Tillverkning	Kina
Karlstad	223	0,5	0,3	77	45	13	97	Datakonsult-verksamhet	Finland
Totalt	5 546	10,6	6,8						
2019	5 646	9,9	6,7						

Källa: SCB

¹ Avser företagets procentuella andel av lönesumman inom det privata näringslivet.

² Avser hur stor procentuell andel företagets anställda utgör av dagbefolkningen som jobbar inom det privata näringslivet. Dagbefolkning är de som arbetar i Värmland, men som kan vara folkbokförda både inom och utanför länsgränserna.

³ Avser hur stor procentuell andel av företagets anställda som både bor och arbetar i den kommunen som företaget är verksam i. Denna variabel säger alltså också något om hur stor andel av de anställda som är inpendlare.

⁴ Avser medelvärdet på åldern bland företagets anställda.

⁵ Avser företagets procentuella andel av kvinnor bland de anställda, och ger således en könsfördelning.

⁶ Avser företagets procentuella andel av de anställda med en eftergymnasial utbildning. Eftergymnasial utbildning i detta sammanhang inkluderar samtliga personer som har studerat en utbildning som sträcker sig högre än gymnasiet.

⁷ Avser vilken bransch företaget är verksam inom.

⁸ Avser vilket land företagets ägarskap är lokaliserat till.

Trots att de 10 viktigaste företagen har sjunkit med sammanlagt 100 anställda från år 2019, så har deras totala andel av lönesumman inom det privata näringslivet ökat från 9,9 procent det året, till 10,6 procent under pandemiåret 2020. Företagens andelar av det totala antalet anställda inom det privata näringslivet har också ökat något. Detta kan ha sin förklaring i den ökade arbetslösheten, och att dessa företag har klarat sig bättre än genomsnittet av övriga företag.

Sammanfattning

Pandemiåret 2020 gör att siffrorna behöver tolkas med extra försiktighet. Till exempel kan det minskade beroendet i vissa kommuner bero på att företag har tvingats varsla och säga upp personal. Detta har naturligt inneburit att deras andelar i den totala lönesumman har minskat vilket får utfallet att fler företag behövs för att passera 50 procent av lönesumman i det privata näringslivet. Detta antagande förstärks i och med den ökade arbetslösheten (cirka två procent på länsnivå) under pandemin som kändes av inom samtliga värmländska kommuner 2020.

